

The effect between attachment styles and marital satisfaction through the mediation of relationship attribution among married students at Ahvaz city Universities

Maryam Mardani, M.A. student

Clinical Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Sayed Ali Marashi, Ph.D

Associate Professor, Department of Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Zabihoallah Abasspour, Ph.D

Associate Professor, Department of Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Abstract

This study aimed to explore the effects between attachment styles and marital satisfaction through the mediation of relationship attribution among married students at Ahvaz city universities. The statistical population of the study included all students of Ahvaz universities who were studying in these universities in the academic year of 2019-2020. With use of multi-stage random sampling, 230 subjects were selected as study sample. Data were collected through Index of Marital Satisfaction (Hudson's, 1992), Revised Adult Attachment Scale (Collins & Read's, 1990), and Relationship Attribution Measure (Fincham & Bradbury's, 1992). Finally data analysis was performed using Structural Equation Modeling (SEM) using SPSS-26 and AMOS-24. Results indicated that the proposed model fitted the data relatively proper. The research findings indicated that there was a significant positive impact of secure attachment style on marital satisfaction and significant negative anxiety insecure attachment style and avoidance insecure attachment style. In addition, causal attribution and responsibility directly affect the variable of marital satisfaction ($P = 0.0001$). Also, the results of indirect path analysis showed that secure attachment styles, anxiety and avoidance through causal attribution and responsibility have been effective on marital satisfaction ($p = 0.001$). One of the effective factors in the success of marriage is the attachment styles of individuals, so it is recommended for premarital couples to review the attachment status, documents and communication skills and give premarital education.

Keywords: marital satisfaction, attachment styles, causal attribution, responsibility attribution, married students

تأثیر رابطه علی سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادهای ارتباطی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های شهر اهواز

مریم مردانی

دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

سید علی مرعشی*

دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

ذبیح‌اله عباس‌پور

دانشیار گروه مشاوره، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی تأثیرات رابطه علی سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادهای ارتباطی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های شهر اهواز انجام شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه‌های شهر اهواز که در سال تحصیلی 99-1398 در این دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل بودند که با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای تعداد 230 نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مقیاس رضایت زناشویی (Hudson's, 1992) مقیاس دلبستگی بزرگسالان (Collins & Read's, 1990) و مقیاس اسناد ارتباطی (Fincham & Bradbury's, 1992) جمع‌آوری شدند. در نهایت تحلیل داده‌ها با کمک روش الگویابی معادلات ساختاری (SEM) و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-26 و AMOS-24 انجام شد. نتایج نشان دادند که الگوی پیشنهادی از برازش نسبتاً خوبی با داده‌ها برخوردار بود. نتایج حاکی از تأثیر مثبت معناداری سبک دلبستگی ایمن بر رضایت زناشویی و تأثیر منفی معناداری سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی بر رضایت زناشویی بود. به علاوه، اسناد علی و مسئولیت نیز به صورت مستقیم بر متغیر رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارد ($p = 0/0001$). همچنین نتایج مربوط به تحلیل مسیرهای غیر مستقیم نشان داد که سبک‌های دلبستگی ایمن، اضطرابی و اجتنابی از طریق میانجی‌گری اسناد علی و مسئولیت بر رضایت زناشویی تأثیرگذار بوده است ($p = 0/001$). از عوامل مؤثر در موفقیت ازدواج، سبک‌های دلبستگی افراد است بنابراین پیشنهاد می‌شود برای زوجین قبل از ازدواج وضعیت دلبستگی، اسناد و مهارت‌های ارتباطی بررسی و آموزش‌های قبل از ازدواج داده شود.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، سبک‌های دلبستگی، اسناد علی، اسناد مسئولیت، دانشجویان متأهل

مقدمه

ازدواج گام رسمی برای تشکیل خانواده است و به عنوان یک پدیده چندبعدی زیستی روانی اجتماعی به آن نگاه می‌شود (Poladi Rishchri & khabbaz Sabet, 2016). هر چه از عمر خانواده‌های گسترده می‌گذرد اهمیت روابط بین اعضای خانواده به خصوص زن و شوهر به عنوان ارکان اصلی خانواده واضح‌تر می‌شود در این میان رضایت یک متغیر نگرشی است، بنابراین، یک خصوصیت فردی در زن و شوهر محسوب می‌شود (Hosseini & Alavi Langeroodi, 2017).

رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت کنونی رابطه زناشویی (رابطه عاشقانه) زوجین است که بازتابی است از میزان شادی زوجین از روابط زناشویی که به نوعی یک موقعیت روان‌شناختی است که خودبه‌خود به وجود نمی‌آید؛ بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است (Rajaei, 2017). رضایت زناشویی بر میزان سلامت روانی، جسمانی رضایت از زندگی، موفقیت در ارتباطات اجتماعی مؤثر بود و بازتابی از سعادت زناشویی و عملکرد آن است و یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رضایت از زندگی است (Rajaei, 2017; Zinah, Nasir, Ruzy, & Noraini, 2012) و با پایدار بودن واحد خانواده و کیفیت بهتر زندگی رابطه مستقیم، غیرمستقیم دارد، درحالی‌که نارضایتی از ازدواج به تنش، اضطراب و حتی انحلال واحد خانواده منجر می‌شود (Fathi & Azadian, 2017).

از عوامل بسیار مؤثر بر رضایت زناشویی تجارب اولیه فرد با والدین و یا نوع رابطه عاطفی فرد با والدین خود در دوران کودکی است (Rajaei, 2017). این عوامل از عوامل مهمی است که در سال‌های اخیر به آن توجه شده است و بر روی رضایت زناشویی تأثیر به‌سزایی دارد، سبک‌های دلبستگی است که نتیجه تجارب اولیه فرد با والدین و با نوع رابطه عاطفی فرد با والدین خود در دوران کودکی است (Murphy, 2011).

یکی از متغیرهایی که می‌تواند با رضایت زناشویی مرتبط باشد سبک دلبستگی ایمن^۱ است. دلبستگی ایمن به معنای دوست داشتن یا علاقه داشتن و در واقع یک احساس قوی از علاقه نسبت به کسی یا چیزی است (Hazan & Shaver, 1987).

(1987). زمانی که سبک دلبستگی افراد از نوع ایمن باشد، اگر مسئله‌ای برای آن‌ها به وجود آید، آن را حل خواهند کرد. اگر هر یک از زوجین ناراحت، پریشان و یا تا حدودی مزاحم باشد، واکنش زوج دیگر به آن شدید نخواهد بود. زیرا اگر همسر وی نمی‌تواند نسبت به او برخورد درستی داشته باشد، اما او می‌تواند از خود مراقبت کرده و یا حتی برخی از نیازهای وی را برآورده سازد (Bowlby, 1958, Translated by Khoshabi & Abouhamzeh, 2014). افراد ایمن از نظر عاطفی برایشان ساده است به دیگران نزدیک شوند از این‌که دیگران به آن‌ها و آن‌ها به دیگران وابسته شوند، ناراحت نمی‌شوند (Hazan & Shaver, 1987).

یکی دیگر از متغیرهایی که می‌تواند با رضایت زناشویی مرتبط باشد سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی^۲ است. این افراد برای برقراری روابط نزدیک تمایل شدیدی دارند، اما در عین حال نگرانی بسیاری از طرد شدن دارند. همچنین از خود تصویر منفی دارند اما نگرش مثبت به دیگران دارند (Hazan & Shaver, 1987). افراد با سبک دلبستگی اضطرابی همواره نیازمند ارتباط با دیگران بوده و تنها به نیازهای خود توجه می‌کنند. آن‌ها همواره عصبی بوده و حرفی سخیف یا حرکتی اشتباه می‌تواند در نظر آن‌ها مشکلی بزرگ و یا حتی تهدید به حساب آید و در پی آن، رابطه خود را با شریک زندگی‌شان از بین ببرند (Bowlby, 1958, Translated by Khoshabi & Abouhamzeh, 2014).

یکی دیگر از متغیرهایی که می‌تواند با رضایت زناشویی مرتبط باشد سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی^۳ است. در این نوع سبک دلبستگی مسئله ارزشمند، خوداتکایی است. زمانی که احتمال طرد از جانب دیگران می‌رود، با انکار نیاز دلبستگی، سعی در حفظ تصویر مثبت از خود دارند (Hazan & Shaver, 1987). این افراد از دیگران نگرش منفی دارند و خودشان را به‌صورت خودبسند می‌بینند و همچنین آسیب‌پذیری را انکار می‌کنند و ادعا می‌کنند که نیاز به روابط نزدیک ندارند. این افراد گرایش به داشتن دیدگاه کمتر مثبتی در سود خودشان دارند، آن‌ها اغلب در مورد ارزش خودشان به‌عنوان یک همسر شک

که احساس کند رفتارهای بعدی با این اسنادها هماهنگ است. اگرچه اسنادها ممکن است به زوجین کمک کند که دلیل اعمال یکدیگر را درک کنند و رفتارهای یکدیگر را تا حدی پیش‌بینی کنند اما تحقیقات نشان می‌دهد که استنباط‌های موجود در اسنادها نسبت به تحریف، آسیب‌پذیر است و اغلب افراطی و نادرست هستند. اهمیت و جایگاه اساسی اسنادها در شکل دادن و تعیین کیفیت روابط زوجی به‌خصوص رضایت زناشویی قابل انکار نیست (Coyle, 2018).

اسنادها نه تنها روی احساسات افراد در مورد رابطه‌شان تأثیر می‌گذارند، بلکه رفتار افراد را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. اسنادهای همسران را می‌توان به دو دسته اسنادهای علی و مسئولیت‌پذیری تقسیم کرد (Kimmes, Durtschi, Clifford, Knapp, & Finch Cham, 2015). اسناد علی فرایندی است که زوجین بسیار تمایل دارند نشان دهند که چه چیزی یا چه کسی باعث مشکل شده است و علت رویدادها یا رفتارها را بفهمند و اسناد مسئولیت فرایندی است که زوجین تمایل دارند که رفتارهای دیگری را عمدی، خودخواهانه، و مقصر جلوه بدهند و نیز پاسخ‌گو بودن زوج در برابر رویدادها را بررسی می‌کند (Kimmes et al., 2015).

(Azizi & Mardani Hamule & Heidari (2010) و (Yekeh Fallah et al. (2019) نشان دادند که بین سبک‌های مختلف دل‌بستگی و رضایت زناشویی تفاوت معنی‌دار وجود دارد. (Arefi & Mohsenzadeh (2012) در مطالعه‌ای نشان دادند که سبک دل‌بستگی اجتنابی به‌طور مستقیم و معنی‌دار بر رضایت زناشویی اثر منفی دارد. نتایج پژوهش (Mobaser (2018) حاکی از رابطه مثبت و معنی‌داری بین سبک دل‌بستگی ایمن و رضایت زناشویی و رابطه منفی و معنی‌داری بین سبک دل‌بستگی اجتنابی و رضایت زناشویی بود. هم‌چنین وی معتقد است سبک‌های دل‌بستگی قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی در زنان متأهل می‌باشد. (Murphy (2011) در تحقیق خود سبک دل‌بستگی اضطرابی و اجتنابی را عامل پیش‌بینی‌کننده در رضایت و طلاق زوجین تبیین می‌کند و تشریح می‌کند که میانجی اسناد و مهارت‌های ارتباطی گاتمن (2008) اثرگذار بر ارتباط سبک‌های دل‌بستگی رضایت زناشویی می‌باشد. (Halat (2010)

دارند و خودشان را برای فقدان پاسخ‌گری همسرشان سرزنش می‌کنند (Hazan & Shaver, 1987; Raeisipoor, 2013).

با مطالعه درخصوص مباحث زوجین متغیر مهم دیگری که در کنار دل‌بستگی با رضایت زناشویی قدرت‌نمایی می‌کند، اسنادها می‌باشد. ریشه بسیاری از مشکلات زناشویی که در ارتباط با رضایت آن‌هاست در نوع تفکرات زوجین درباره یکدیگر و روابطشان نهفته است. به همین سبب در سال‌های اخیر به جایگاه عوامل شناختی در درک پویایی‌های تعاملات در روابط زناشویی بیشتر توجه شده است. در این بین به‌خصوص می‌توان به نظریه‌های اسناد¹ اشاره کرد که رفتار همسران و فرآیندهای ازدواج و طلاق را توابعی از الگوهای اسنادی آن‌ها در نظر می‌گیرند (Bernshtain, 2003, cited in Sobouhi, Fatehizade, Ahmadi, & Etemadi, 2015). بر پایه نظریه درماندگی آموخته‌شده (Seligman (1991) گروهی علت رویدادها را به خود و گروهی به شرایط، موقعیت‌ها و سایر افراد (سبک تبیین درونی در مقابل بیرونی) نسبت می‌دهند. از سویی این رویدادها در تمام زندگی خود مؤثر دانسته و با محدود به همان موقعیت در نظر می‌گیرند (سبک تبیین کلی در برابر اختصاصی). فرض اساسی این نظریه این است که انسان می‌خواهد در مورد ساختارهای کلی محیط خویش هر چه، بیشتر شناخت پیدا کند و بداند چرا واقعه‌ای اتفاق می‌افتد و این رویداد به چه انگیزه‌ای قابل اسناد است (Khodapanahi, 2006). نظریه اسناد فرایندهای تبیین رویدادها و پیامدهای عاطفی و رفتاری ناشی از این تبیین‌ها را بیان می‌کند. هنگامی که در زندگی شخصی واقعه‌ای خاص اتفاق افتد او تبیینی را از این‌که چرا آن رویداد اتفاق افتاده است، ارائه می‌دهد (Heydari, 2015). تمایل افراد به نسبت دادن رفتار به عوامل درونی/ بیرونی را سبک اسناد ارتباطی می‌گویند و افراد براساس آن‌ها حوادث زندگی خود را تعبیر و تفسیر می‌کنند (Welbourne Eggerth, Hartley, Andrew, & Sanchez, 2007). طبق تعریف (Epstein & Baucom (2002، اسنادها در روابط زوجی دربردارنده تبیین این است که زوجین مسئولیت وقایع زندگی خود را به چه کسی واگذار می‌کنند. اسنادها اغلب از تجمع تجارب ذهنی در روابط بین شخصی افراد ناشی می‌شود و به همسر کمک می‌کند

بررسی قرار داده‌اند، ولی تاکنون این متغیرهای خاص در یک مدل پژوهشی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های اهواز انجام نشده است. بر این اساس اجرای پژوهش‌هایی از این دست برای شناسایی دقیق چگونگی رضایت در زندگی زناشویی و نیز در نقطه مقلیل آن علل افزایش طلاق اهمیت دارد. زیرا با بهره‌گیری از یافته‌های حاصل از این قبیل پژوهش‌ها می‌توان لثار سوء نارضایتی‌ها، هزینه‌های خانوادگی، مادی و روانی ناشی از اختلاف‌ها و مشکلات پدیده طلاق را کاهش داد. از این گذشته یکی از عوامل مؤثر در موفقیت ازدواج، سبک‌های دلبستگی افراد است و شناخت این متغیرها به ایجاد روش‌های مناسب برای افزایش ملندن در زندگی مشترک می‌انجامد. شکل 1 الگوی پیشنهادی این پژوهش حاضر را نشان می‌دهد. با توجه به مطالعات گذشته و پیشینه تحقیق می‌توان به فرضیه‌های زیر اشاره نمود.

- 1- سبک دلبستگی ایمن بر رضایت زناشویی تأثیر مثبت دارد.
- 2- سبک دلبستگی ایمن بر اسناد علی تأثیر مثبت دارد.
- 3- سبک دلبستگی ایمن بر اسناد مسئولیت‌پذیری تأثیر مثبت دارد.
- 4- سبک دلبستگی اضطرابی بر رضایت زناشویی تأثیر منفی دارد.
- 5- سبک دلبستگی اضطرابی بر اسناد علی تأثیر منفی دارد.
- 6- سبک دلبستگی اضطرابی بر اسناد مسئولیت‌پذیری تأثیر منفی دارد.
- 7- سبک دلبستگی اجتنابی بر رضایت زناشویی تأثیر منفی دارد.
- 8- سبک دلبستگی اجتنابی بر اسناد علی تأثیر منفی دارد.
- 9- سبک دلبستگی اجتنابی بر اسناد مسئولیت‌پذیری تأثیر منفی دارد.
- 10- اسناد علی بر رضایت زناشویی تأثیر مثبت دارد.
- 11- اسناد مسئولیت‌پذیری بر رضایت زناشویی تأثیر مثبت دارد.
- 12- دلبستگی ایمن از طریق اسناد علی بر رضایت زناشویی تأثیرگذار است.
- 13- دلبستگی ایمن از طریق اسناد مسئولیت بر رضایت زناشویی تأثیرگذار است.
- 14- دلبستگی اضطرابی از طریق اسناد علی بر رضایت

در پژوهش خود یافتند که اسنادهای زناشویی با کیفیت روابط زناشویی ارتباط معنی‌داری دارند. اسنادهای مسئولیت، پیش‌بینی‌کننده منفی برای ثبات و پایداری زناشویی است. اسنادهای مسئولیت و علی پیش‌بین منفی برای رضایت زناشویی می‌باشند. یافته‌های Khojasteh Mehr, (2011) Koraei, Abbaspour, & Koochaki نشان داد که زوجین با دلبستگی اجتنابی و اضطرابی، از اسنادهای علی و اسنادهای مسئولیت بیشتری استفاده می‌نمایند. (Eqvami & Khajavand Khoshli, 2016) در پژوهشی نشان دادند که سبک دلبستگی و سبک اسنادی به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده کیفیت زندگی محسوب می‌شوند. در پژوهشی Mohamadaminzadeh, Asmari, & Hosseinsabet (2016) دریافتند که سبک‌های دلبستگی و سبک‌های اسنادی به‌عنوان عامل پیش‌بینی در رضایت زندگی می‌باشد و رابطه معنی‌داری بین سبک‌های دلبستگی و سبک‌های اسنادی با رضایت از زندگی وجود دارد. (Shahbazi, 2018) Koraei, & Kianijam در پژوهشی نشان دادند که استانداردهای زناشویی و اسنادهای ارتباطی نقش مهمی در سازگاری و ناسازگاری زناشویی ایفا می‌کنند. (Coyle, 2018) در پژوهش خود رابطه بین سبک اسنادها و رضایت زناشویی را معنی‌دار اعلام کرد. وی اظهار کرد زوجینی که سبک اسنادی مثبت دارد، رضایت زناشویی بیشتری و زوجینی که سبک اسنادی منفی دارند، مبتلا به درگیری‌های مخرب در ازدواج و رابطه زناشویی خود هستند.

رضایت زناشویی یک تجربه شخصی در ازدواج است که تنها توسط خود فرد در پاسخ به میزان لذت رابطه زناشویی قابل ارزیابی است و عوامل بسیاری وجود دارند که در زندگی مشترک بر روی رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارند و این احساس رضایت نقش مهمی در میزان کارکردهای بهنجار خانواده ایفا می‌کند (Jiang, Zhang, & Wei, & He, 2015). روان‌شناسان همواره توجه خود را معطوف به مساعد ساختن شرایط و محیط رضایت‌بخش برای آرامش بیشتر زوجین نموده‌اند. با انجام مدل رابطه کلی سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادها در افراد متأهل شهر اهواز، گامی هر چند کوچک در جهت نیل به این شرایط برداشته خواهد شد. هر چند مطالعات مشله ارتباط بین برخی از این متغیرها را قبلاً مورد

زناشویی تأثیرگذار است.

زناشویی تأثیرگذار است.

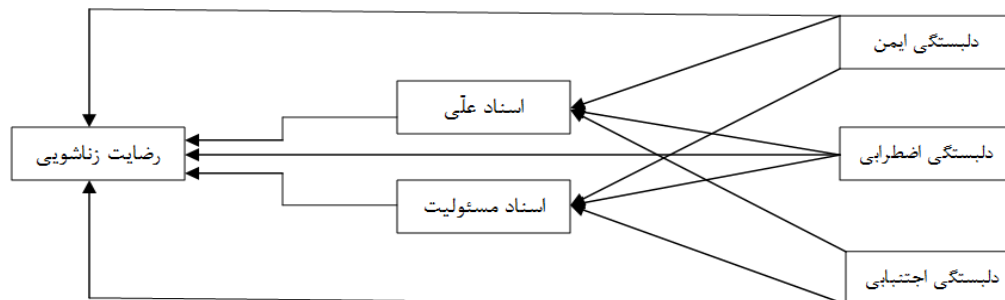
15- دلبستگی اضطرابی از طریق اسناد مسئولیت‌پذیری بر

17- دلبستگی اجتنابی از طریق اسناد مسئولیت‌پذیری بر

رضایت زناشویی تأثیرگذار است.

رضایت زناشویی تأثیرگذار است.

16- دلبستگی اجتنابی از طریق اسناد علی بر رضایت

شکل 1. مدل مفهومی پژوهش، تأثیر رابطه علی سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادهای ارتباطی در دانشجویان متأهل

روش پژوهش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: این پژوهش با توجه به ماهیت مطالعه از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان متأهل مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های شهر اهواز در سال تحصیلی 99-1398 بودند که تعداد 230 نفر از این جامعه به روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در این مطالعه گروه هدف یکی از زوجین بود و تنها یکی از زوج، مرد یا زن به پرسش‌نامه پاسخ دادند. از 230 شرکت‌کننده پژوهش، 57/4 درصد زن و 42/6 درصد مرد بودند. میانگین سن افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر 32/78 و میانگین سن ازدواج 23/34 بود.

ابزارهای پژوهش

مقیاس رضایت زناشویی¹ (IMS): مقیاس رضایت زناشویی توسط Hudson (1992) برای اندازه‌گیری میزان، شدت یا دامنه مشکلات زن و شوهر در رابطه زناشویی تدوین شد. در واقع دامنه مشکلات را از نظر زن و مرد اندازه‌گیری می‌کند. این مقیاس یک ابزار 25 ماده‌ای است که پاسخ‌ها بر اساس یک طیف لیکرت 7 درجه‌ای (صفر = هیچ‌گاه تا 6 = همیشه) تنظیم شده است (Pakdaman, 2004). در این پژوهش نمره معکوس مقیاس مورد استفاده قرار گرفت. یک نمونه از

سوالات شامل « همسر من به قدر کافی محبت دارد » می‌باشد. سازنده مقیاس رضایت زناشویی هودسن نشان داد که این مقیاس از یک روایی همزمان بسیار خوبی برخوردار است و با آزمون سازگاری زناشویی (Locke & Wallace, 1959) همبستگی معنی‌داری نشان می‌دهد. Hudson (1992) پایایی این پرسش‌نامه را با استفاده از آلفای کرونباخ 0/96 گزارش نمود (cited in Heydari, 2015). (Torkan & Molavi, 2009) روایی تشخیصی این شاخص را 0/68 گزارش نمود که در سطح 0/01 معنی‌دار بود. همچنین این شاخص دارای روایی همگرایی معنی‌داری با مقیاس سازگاری دوفردی داشت. Sarjini, Taghipour, Mir Seifi Fard, & Moradi (2019) ضریب پایایی این آزمون را با استفاده از آلفای کرونباخ 0/87 گزارش نمودند. در این پژوهش ضرایب پایایی برای مقیاس رضایت زناشویی هودسون با استفاده از آلفای کرونباخ 0/99 به‌دست آمد. شاخص‌های حاصل از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار AMOS-24 محاسبه شدند (IFI = 0/94, RMSEA = 0/07, CFI = 0/94) که بیانگر اعتبار و روایی مطلوب این پرسشنامه بود.

مقیاس دلبستگی بزرگسالان² (RAAS): مقیاس (1990) Coolins & Reed دلبستگی را که شامل مهارت‌های ایجاد

2. Revised Adult Attachment Scale

1. Index of Marital Satisfaction

روابط، خود توصیفی و شیوه شکل‌دهی روابط دلبستگی را نسبت به چهره‌های دلبستگی، به صورت خودگزارشی می‌سنجد. این مقیاس شامل 18 ماده و 3 خرده‌مقیاس وابستگی، نزدیک بودن و اضطراب است. پاسخ‌ها آزمودنی‌ها بر روی طیف لیکرتی 5 درجه‌ای از کاملاً مخالفم = صفر تا کاملاً موافقم = 4 در هر ماده سنجیده می‌شود (Teimoori Asfichi, Qolamali, cited in Lavasani, & Bakhshayesh, 2012). یک نمونه از سؤالات شامل «ایجاد ارتباط با دیگران برایم آسان است» می‌باشد. Coolins & Reed (1990) اعتبار برای لین لیزار را از روش بازآزمایی پس از دو ماه بازآزمون بین 0/69 تا 0/75 و پلایایی آن را با استفاده از آلفای کرونباخ 0/79 گزارش نمودند. Pakdaman (2004) روایی این سازه را با استفاده از روایی واگرا در سطح اضطراب و نزدیک بودن و وابستگی سنجیده که نتایج نشان داد اضطراب و نزدیک بودن؛ و اضطراب و وابستگی در سطح 0/001 به ترتیب 0/313- و 0/336- می‌باشد و ضریب همبستگی بین خرده‌مقیاس نزدیک بودن و وابستگی در سطح معنی‌داری 0/014 مقدار 0/226 را گزارش نمود. بنابراین روایی و اعتبار محتوای این مقیاس را در حد مطلوبی گزارش نمود. همچنین میزان آلفای کرونباخ به‌ترتیب مقادیر 0/75، 0/52 و 0/29 گزارش نمود (Teimoori Asfichi et al., 2012 cited in). در این پژوهش ضرایب پایایی برای مقیاس سبک دلبستگی با استفاده از آلفای کرونباخ برای دلبستگی ایمن 0/96، برای دلبستگی اضطرابی 0/95 و برای دلبستگی اجتنابی 0/95 به‌دست‌آمد. شاخص‌های حاصل از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار AMOS-24 برای دلبستگی ایمن ($IFI = 0/94$ ، $CFI = 0/94$ ، $RMSEA = 0/07$)، دلبستگی اضطرابی ($IFI = 0/92$ ، $CFI = 0/92$ ، $RMSEA = 0/06$) و دلبستگی اجتنابی ($IFI = 0/97$ ، $CFI = 0/97$ ، $RMSEA = 0/05$) محاسبه شدند که بیانگر اعتبار و روایی مطلوب این پرسشنامه بود.

مقیاس اسناد ارتباطی¹ (RAM): این مقیاس توسط (1992) Fincham & Bradbury برای بررسی، توضیح و تبیین

رفتارهای همسر تهیه شده است و دلایل مشکلات بروز کرده بین همسران را توضیح می‌دهد. اگر زوجی از یک حادثه منفی توجیه مثبت داشته باشد، به احساس بهتر او کمک می‌کند. فرم اصلی آن دارای 24 ماده به‌صورت خودگزارشی می‌باشد که دو بعد اسناد علی و مسئولیت‌پذیری را می‌سنجد (Khojasteh Mehr, Ghaffari, & Koraei, 2010). در این پژوهش فرم کوتاه 6 سؤالی این آزمون مورد استفاده قرار گرفت. پاسخ‌ها بر روی طیف لیکرتی 5 درجه‌ای از کاملاً مخالفم = 1 تا کاملاً موافقم = 5 گسترده شده است. در این پژوهش نمره معکوس مقیاس مورد استفاده قرار گرفت. نمره بالا در بعد اسناد علی نشان می‌دهد که زوجین تمایل زیادی دارند نشان دهند که چه چیزی یا چه کسی باعث مشکل شده است، درحالی‌که نمره بالا در بعد اسناد مسئولیت‌پذیری نشان می‌دهد که زوجین تمایل دارند که رفتارهای دیگری را عمدی، خودخواهانه و مقصر جلوه بدهند. یک نمونه از سؤالات شامل «انتظار نمی‌رود که دلیل انتقاد همسر از من تغییر کند» می‌باشد. (Fincham & Bradbury, 1992) برای تعیین اعتبار این مقیاس، آن را با مقیاس خشم و پرسش‌نامه اسنادهای مشکلات زناشویی همبسته کردند. ضریب همبستگی بین مقیاس اسناد ارتباطی و این دو پرسش‌نامه در حد قابل قبول بود. همچنین پایایی مقیاس اسناد ارتباطی را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای بعد علی در زنان، 0/89 و برای مردان 0/86 و مردان 0/91 گزارش نمودند. (Khojasteh Mehr, 2013) Koochaki, & Rajabi فرم بلند مقیاس اسناد ارتباطی در ازدواج استفاده شد که ضریب اعتبار سازه آن برای بعد علی و مسئولیت به ترتیب 0/64 و 0/78 در سطح 0/001 معنی‌دار شدند. همچنین آن‌ها ضرایب پایایی این مقیاس را با استفاده از آلفای کرونباخ در دامنه‌ای از 0/88 تا 0/85 گزارش نمودند. در این پژوهش ضرایب پایایی برای مقیاس اسناد ارتباطی با استفاده از آلفای کرونباخ برای اسناد علی 0/98 و برای اسناد مسئولیت 0/98 به‌دست‌آمد. شاخص‌های حاصل از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم‌افزار AMOS-24 برای اسناد علی ($IFI = 0/99$)

بودن توزیع داده‌ها و عدم وجود هم‌خطی چندگانه مورد بررسی قرار گرفتند. در این پژوهش داده گمشده‌ای وجود نداشت. همچنین از نمودار شاخ و برگ برای شناسایی داده‌های پرت استفاده شد. به‌طور کلی 13 مورد داده پرت تک تغییری و 5 داده چندمتغیری وجود داشت که درنهایت از تحلیل نهایی حذف شدند. یکی از مهم‌ترین مفروضه‌های معادلات ساختاری، نرمال بودن توزیع داده‌هاست. در این پژوهش ضریب چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش دلبستگی ایمن، دلبستگی اضطرابی، دلبستگی اجتنابی، اسناد علی، اسناد مسئولیت و رضایت زناشویی به‌ترتیب $0/40$ ($1/20$)، $0/62$ ($0/32$)، $0/34$ ($0/04$)، $0/78$ ($1/03$)، $0/28$ ($0/35$) و $0/76$ ($0/21$) به‌دست‌آمد که با توجه به معیار نرمال بودن، متغیرهای پژوهش همگی دارای قدرمطلق ضریب کجی کوچک‌تر از 3 و قدرمطلق ضریب کشیدگی کوچک‌تر از 10 بودند، لذا تخطی از نرمال بودن داده‌ها قابل مشاهده نیست. به علاوه برای متغیر رضایت زناشویی، آماره تحمل (و عامل افزایش واریانس) برای متغیرهای دلبستگی ایمن $3/04$ ($0/75$)، دلبستگی اضطرابی $1/32$ ($0/36$)، دلبستگی اجتنابی $2/48$ ($0/42$)، اسناد علی $3/35$ ($0/59$) و اسناد مسئولیت $2/24$ ($0/68$) به‌دست‌آمد که درنهایت هیچ‌یک از داده‌ها از $0/1$ کوچک‌تر و از 10 بزرگتر نبود. لذا هم‌خطی چندگانه در بین متغیرهای پیش‌بین این پژوهش یافت نگردید. همچنین بر اساس نتایج ضرایب همبستگی، تمامی متغیرها در سطح $0/01$ و تنها متغیر دلبستگی اضطرابی - دلبستگی اجتنابی در سطح $0/5$ معنی‌دار بود.

به منظور بررسی برازش الگوی پیشنهادی و مدل نهایی از شاخص‌های برازندگی استفاده شد. نتایج برازش الگوی پیشنهادی و نهایی در جدول 1 نشان داده شده است.

و برای اسناد مسئولیت (RMSEA = 0/05, CFI = 0/99) و محاسبه (RMSEA = 0/08, CFI = 0/90, IFI = 0/90) شدند که بیانگر اعتبار و روایی مطلوب این پرسشنامه بود.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

پس از تصویب عنوان پژوهش در دانشگاه و سپس دریافت معرفی‌نامه از دانشکده، از لیست دانشگاه‌های شهر اهواز، 2 دانشگاه انتخاب شدند. از هر دانشگاه، 4 دانشکده و از هر دانشکده، 2 گروه آموزشی و از هر گروه، 4 کلاس و از هر کلاس 4 نفر انتخاب شد. توضیحات موردنیاز هم به صورت شفاهی و هم به‌صورت کتبی (از طریق ضمیمه کردن دستورالعمل همراه با پرسش‌نامه) در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت. این توضیحات شامل آگاهی از حق انتخاب برای شرکت در پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات شخصی زوجین و اهمیت شرکت در پژوهش بود. درنهایت با استفاده از نرم‌افزار SPSS-26 اطلاعات توصیفی لازم را از داده‌ها استخراج و با استفاده از نرم‌افزار AMOS-24 الگویابی معادلات ساختاری انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

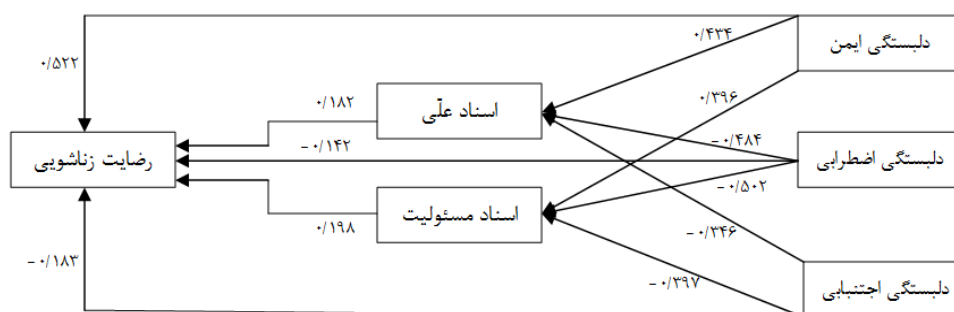
الگوی پیشنهادی در این پژوهش شامل سه متغیر به‌عنوان متغیرهای برون‌زا (دلبستگی ایمن، دلبستگی اجتنابی، دلبستگی اضطرابی)، دو متغیر به‌عنوان متغیر میانجی (اسناد علی، اسناد مسئولیت) و یک متغیر به‌عنوان متغیر درون‌زا (رضایت زناشویی) می‌باشد.

قبل از تحلیل داده‌های مربوط به فرضیه‌ها، برای اطمینان از این‌که داده‌های این پژوهش مفروضه‌های زیربنایی مدل معادلات ساختاری را برآورد می‌کنند، پیش‌فرض‌های مربوط به بررسی داده‌های گمشده، بررسی داده‌های پرت، نرمال

جدول 1. نتایج شاخص‌های برازندگی الگوی پیشنهادی و نهایی

الگو	χ^2	df	χ^2/df	GFI	AGFI	TLI	IFI	NFI	CFI	RMSEA
الگوی پیشنهادی	14/174	21	6/818	0/902	0/744	0/950	0/977	0/973	0/977	0/159
الگوی نهایی	3/412	17	2/142	0/907	0/904	0/990	0/996	0/993	0/996	0/071

نتایج جدول 2 حاکی از برازش معقول مدل پیشنهادی یا پیش‌بینی‌کننده خوبی برای رضایت زناشویی باشند. شکل 2 فرضی با داده‌هاست. بنابراین متغیرهای فوق می‌تواند الگوی نهایی پژوهش را به همراه ضرایب مسیر نشان می‌دهد.

شکل 2. الگوی نهایی پژوهش به همراه ضرایب استاندارد مسیرها

جدول 2. نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق در روابط مستقیم

مسیر	وزن رگرسیونی	خطای معیار	نسبت بحرانی (C.R.)	سطح معنی‌داری
دلستگی ایمن ← رضایت زناشویی	0/522	0/349	10/083	0/0001
دلستگی ایمن ← اسناد علی	0/434	0/052	8/622	0/0001
دلستگی ایمن ← اسناد مسئولیت	0/396	0/049	8/199	0/0001
دلستگی اضطرابی ← رضایت زناشویی	-0/142	0/344	-2/858	0/004
دلستگی اضطرابی ← اسناد علی	-0/484	0/047	-10/870	0/0001
دلستگی اضطرابی ← اسناد مسئولیت	-0/502	0/045	-11/726	0/0001
دلستگی اجتنابی ← رضایت زناشویی	-0/183	0/274	-4/819	0/0001
دلستگی اجتنابی ← اسناد علی	-0/346	0/038	-9/930	0/0001
دلستگی اجتنابی ← اسناد مسئولیت	-0/397	0/036	-11/865	0/0001
اسناد علی ← رضایت زناشویی	0/182	0/313	3/835	0/0001
اسناد مسئولیت ← رضایت زناشویی	0/198	0/328	3/997	0/0001

همان‌طور که جدول 2 نشان می‌دهد، ضرایب مسیرهای دلستگی ایمن به رضایت زناشویی ($p=0/0001$, $\beta=0/522$)، دلستگی ایمن به اسناد علی ($p=0/0001$, $\beta=0/434$)، دلستگی ایمن به اسناد مسئولیت ($p=0/0001$, $\beta=0/396$)، دلستگی اضطرابی به رضایت زناشویی ($p=0/004$, $\beta=-0/142$)، دلستگی اضطرابی به اسناد علی ($p=0/0001$, $\beta=-0/484$)، دلستگی اضطرابی به اسناد مسئولیت ($p=0/0001$, $\beta=-0/502$)، دلستگی اجتنابی به رضایت زناشویی ($p=0/0001$, $\beta=-0/183$)، دلستگی اجتنابی به اسناد علی ($p=0/0001$, $\beta=-0/346$)، دلستگی اجتنابی به اسناد مسئولیت ($p=0/0001$, $\beta=-0/397$)، اسناد علی به رضایت زناشویی ($p=0/0001$, $\beta=0/182$) و اسناد مسئولیت به رضایت زناشویی ($p=0/0001$, $\beta=0/198$) معنی‌دار می‌باشد. بنابراین ضرایب مسیر تمامی متغیرها معنی‌دار شد بر این اساس تمام فرضیه‌های

مستقیم (1 تا 11) در سطح اطمینان 95 درصد معنی‌دار بوده و جدول 3 نتایج بوت استرپ را برای مسیرهای غیرمستقیم در الگوی نهایی پژوهش نشان می‌دهد. تأیید شدند.

جدول 3. ضرایب مسیرهای غیرمستقیم الگوی پیشنهادی با استفاده از روش بوت استرپ

مسیر	مقدار	خطای استاندارد	حد پایین	حد بالا	سطح معنی‌داری
دل‌بستگی ایمن ← اسناد علی ← رضایت زناشویی	0/559	0/288	0/095	0/047	0/001
دل‌بستگی ایمن ← اسناد مسئولیت‌پذیری ← رضایت زناشویی	0/784	0/279	0/331	0/255	0/001
دل‌بستگی اضطرابی ← اسناد علی ← رضایت زناشویی	-0/212	0/334	-0/769	-0/675	0/001
دل‌بستگی اضطرابی ← اسناد مسئولیت‌پذیری ← رضایت زناشویی	-0/867	0/331	-0/518	-0/431	0/001
دل‌بستگی اجتنابی ← اسناد علی ← رضایت زناشویی	-0/150	0/384	-0/763	-0/516	0/001
دل‌بستگی اجتنابی اسناد ← مسئولیت‌پذیری ← رضایت زناشویی	-0/415	0/385	-0/033	-0/782	0/001

بلندمدت‌تری برقرار می‌کنند و نسبت به همسرانشان متعهدترند. این افراد بیشتر به حمایت همسرشان اعتماد می‌کنند، چون تجربه به آن‌ها نشان داده که همسرشان در موقعیت‌های دشوار آن‌ها را حمایت کرده است و از زندگی زناشویی خود رضایت بیشتری دارند (Feeney, 2000). اسناد علی نشان‌دهنده این است که زوجین در هنگام بروز مشکل بسیار تمایل دارند، نشان دهند که چه چیزی یا چه کسی باعث ایجاد مشکل شده است. هم‌چنین نشان می‌دهد که فرد آسیب‌رسان از کدام جایگاه مهار برخوردار است. آیا ناشی از عوامل درونی فرد است یا از شرایط بیرونی ناشی شده است؟ و نیز در جستجوی آن است که ببیند آیا رفتار منجر به آسیب دائمی و از ویژگی‌های شخصیتی وی است؟ هم‌چنین اسنادهای ارتباطی مسئولیت میزان انطباق افراد را با هنجارها و معیارهای اجتماعی و نیز انتظاراتی که از فرد می‌رود، تعیین می‌کند و دارای سه بعد عمده-غیرعمده، خودخواه-نوع‌دوستانه و سزاوار تحسین یا سرزنش می‌باشد (Wallach & Sela, 2008). بر این اساس افراد دل‌بسته ایمن از اسنادهای سالم بهره می‌برند و رفتارهای همسر خود را بیشتر قابل تحسین و نوع‌دوستانه می‌دانند. این افراد تمایل به تنظیم هیجان‌ات خود و بروز دادن رفتارهای مثبت به هنجار و توقع بحث دارند (Hosseini, 2011). به طبع، فردی با سبک دل‌بستگی ایمن بر ویژگی‌های منفی همسر خود تمرکز ندارد. در ارزیابی زندگی و رضایت خود، تأثیر وقایع

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول 3 حدود بالا و پایین تمامی روابط غیرمستقیم با استفاده از روش بوت استرپ، صفر را در بر نمی‌گیرند، بنابراین تمامی مسیرهای غیرمستقیم بین متغیرها معنی‌دار می‌باشند. این نتایج تأییدکننده فرضیه‌های غیرمستقیم 12، 13، 14، 15، 16، 17 بود. ($p = 0/001$)

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی تأثیرات سبک‌های دل‌بستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادهای ارتباطی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های شهر اهواز انجام شد. نتایج نشان‌دهنده تأیید مدل و فرضیه‌های پژوهش بود. به علاوه، نتایج نشان داد که الگوی مفهومی پیشنهادی مبنی بر تأثیر رابطه علی سبک‌های دل‌بستگی با رضایت زناشویی با میانجی‌گری اسنادهای ارتباطی در دانشجویان متأهل از برازش مطلوبی برخوردار است.

نتایج این پژوهش نشان داد که تأثیر مثبت سبک دل‌بستگی ایمن بر رضایت زناشویی؛ سبک دل‌بستگی ایمن بر اسناد ارتباطی علی؛ و سبک دل‌بستگی ایمن بر اسناد ارتباطی مسئولیت‌پذیری مورد تأیید قرار گرفت و این تأثیرگذاری معنی‌داری بود. این نتیجه با یافته‌های (Eqvami & Khajavand Khoshli, 2016)، (2016) Mohamadaminzadeh et al. و (2018) Mobaser هم‌خوانی دارد. افراد با سبک دل‌بستگی ایمن، اغلب از روابط خود احساس رضایت بیشتری می‌کنند. این افراد روابط

با وجود توانایی برای ارتقاء رابطه تلاش نمی‌کند (متهم‌سازی شدید) که در غالب روابط صمیمانه افراد ناایمن مضطرب به چشم می‌خورد (Hosseini, 2011). بنابراین این سوء ادراک از رابطه دخیل در شکل‌گیری اسنادهای علی در همسر مضطرب شده و علت وقایع ارتباطی منفی در روابط زناشویی را که از جلب همسر دیده می‌شود پایدار، کلی و فراگیر تصور می‌کند. همچنین این شناخت‌واره، فرضیه را برای پیدایش اسنادهای منفی مسئولیت، آماده می‌کند و زوج مضطرب، همسر خود را فردی خودخواه تلقی می‌کند که رفتارهای منفی او عمدی است و لذا او را متهم کرده و سزاوار سرزنش و ملامت می‌داند.

همچنین نتایج نشان داد که تأثیر منفی سبک دلبستگی اجتنابی بر رضایت زناشویی؛ سبک دلبستگی اجتنابی بر اسناد ارتباطی علی؛ و سبک دلبستگی اجتنابی بر اسناد ارتباطی مسئولیت‌پذیری مورد تأیید قرار گرفت و این تأثیرگذاری معنی‌داری بود. این یافته با یافته‌های (Azizi & Beyranvand, 2019)، (Yekeh Fallah et al., 2011)، (Murphy, Mohamadaminzadeh et al., 2016) و (Eqvami & Khajavand Khoshli, 2016) هم‌هنگام می‌باشد. زوجین با سبک دلبستگی اجتنابی از این‌که به دیگران نزدیک شوند، احساس ناراحتی کرده و نمی‌توانند به‌طور کامل به دیگران اعتماد کنند و وقتی می‌بینند که کسی می‌خواهد به آن‌ها خیلی نزدیک شود، عصبی شده و احساس می‌کنند که دیگران اغلب بیشتر از حدی که آن‌ها احساس راحتی می‌کنند، با آن‌ها صمیمی هستند (Feeney, 2000). این افراد به طرد شدن حساس‌تر و دارای الگوی ذهنی مثبت نسبت به خود و الگوی ذهنی منفی نسبت به دیگران دارند (Hosseini, 2011) و تلاش‌های همسرشان را برای صمیمی‌تر شدن رد می‌کنند و باورهای ناکارساز، مخرب و بدبینانه نسبت به همسر خود دارند بنابراین در رابطه زناشویی از رضایت پایینی بهره می‌برند (Hosseini, 2011; Feeney, 2000). در نتیجه فرد اجتنابی در هنگام رویداد وقایع ارتباطی منفی بین خود و همسرش به دلیل این‌که همواره به خود نگرش مثبت و به دیگری نگرش منفی دارد، دست به اسنادهای علی نسبت به شریک خود می‌زند و رفتارهای منفی او را به علل درونی،

منفی را افزایش نداده و تأثیر وقایع مثبت را کاهش نمی‌دهد. زوجین با سبک دلبستگی ایمن، همسرانی خوشنود هستند که رفتار منفی همسر را به شخصیت او نسبت نمی‌دهند و این موقعیت را ناپایدار در نظر می‌گیرند و آن را به سایر ابعاد رابطه تعمیم نمی‌دهند.

به علاوه نتایج نشان داد که تأثیر منفی سبک دلبستگی اضطرابی بر رضایت زناشویی؛ سبک دلبستگی اضطرابی بر اسناد ارتباطی علی؛ و سبک دلبستگی اضطرابی بر اسناد ارتباطی مسئولیت‌پذیری مورد تأیید قرار گرفت و این تأثیرگذاری معنی‌داری بود. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Azizi & Beyranvand, 2019)، (Yekeh Fallah et al., 2014)، (Abouhamzeh, Eqvami & Khajavand Khoshli, 2016) و (Mohamadaminzadeh et al., 2016) هم‌سو می‌باشد. سبک دلبستگی اضطرابی که با چسبندگی بیش از حد نمایان می‌شود. آن‌ها نگرانی همیشگی دارند که مبدا شریک زندگی‌شان آن‌ها را ترک بگوید. هر حرکت کوچک زوج در نظر همسرش مشکل و یا تهدیدی قلمداد می‌شود (Bowlby, 1958, Translated by Khoshabi & Abouhamzeh, 2014). این افراد به‌جای پرداختن به نیازهای همسر، بر نگرانی‌های شخصی خودشان تمرکز می‌کنند و عموماً وابسته و در روابط از نظر هیجانی بی‌ثبات و در روابط رمانتیک و عاشقانه حسودند (Feeney, 2000). بیشتر زوج‌هایی که برای طلاق به دادگاه مراجعه می‌کنند، دارای سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی هستند (Young, Rygh, Weinberger, & Beck, 2008). این افراد دارای الگوی ذهنی منفی نسبت به خود بوده و این الگوی ذهنی باعث می‌شود که آن‌ها در فرآیند فرافکنی ویژگی‌های خود به دیگران را به همسر خود فرافکنی کنند. همین مطلب موجب می‌شود که ایشان در بازنمایی‌های روانی، خویشتن را از بسیاری جهات شبیه دیگران احساس کنند. چنین ادراکی دو پیامد خواهد داشت: احساس نزدیکی کردن به دیگران و صمیمی شدن سریع با آن‌ها. پدیداری چنین ادراکی در روابط زناشویی موجب می‌شود که فرد بی‌قرار همواره احساس کند که اگر این فرد تا این حد شبیه من است پس چرا کاملاً درکم نمی‌کند. او حس می‌کند آن‌چه را که باید از رابطه به‌دست آورد، نمی‌آورد و از همه مهم‌تر چنین می‌پندارد که همسرش

استفاده می‌کند و رفتارهای منفی را به شخصیت دائمی نسبت نداده و موقعیت‌های منفی را نیز همیشگی نمی‌داند. از این گذشته، فرد دلبسته ایمن نگران ارزیابی‌های دیگران نمی‌باشد. این افراد از طریق اطمینان و اعتمادی که برای همسر خود قائل است، نگرش‌های مثبت‌تری را استفاده می‌کند و رفتارهای منفی همسر را عمدی و خودخواهانه و سزاوار تنبیه قلمداد نمی‌کند و همین فرآیند به رضایت زناشویی بهتر و با ثبات‌تری منجر می‌گردد.

در این پژوهش اثر دلبستگی اضطرابی بر رضایت زناشویی با نقش واسطه‌ای اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت‌پذیری را مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان داد اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت ممکن است در تأثیرگذاری دلبستگی اضطرابی بر رضایت زناشویی نقش واسطه داشته باشند. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته‌های (Mohamadaminzadeh et al. 2016) و (Murphy (2011) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که زوجین ناایمن اضطرابی بر اساس الگوهای ذهنی خود که نشأت گرفته از دلبستگی ناایمن آن‌ها در روابط اولیه کودکی می‌باشد، در روابط بزرگسالی نیز همواره ترس از ترک شدن، پذیرفته نشدن و دوست‌داشتنی نبودن دارند، بنابراین به هنگام وقوع یک دیالوگ یا رفتار منفی فعال‌کننده، زوج ناایمن اضطرابی با توجه به این فرض‌های ذهنی، شروع به فرآیند اسناددهی به شیوه منفی می‌کند و دلایل رفتار منفی همسر خود را پایدار و غیرقابل تغییر، تعبیر می‌کند و آن‌ها را به تمام شخصیت او و به کل حوزه‌های روابط او تعمیم می‌دهد. در نتیجه این فرآیند پردازش اطلاعات منفی‌گرایانه در ذهن زوجین ناایمن اضطرابی، می‌تواند به صورت رفتارها و تعاملات منفی، خشم و دل‌سردی از روابط بروز کند که در نهایت باعث کاهش رضایت زناشویی می‌شود (Rinaldi & Howe, 2003). به علاوه، فرد دلبسته ناایمن اضطرابی همواره احساس می‌کند، آنچه را که باید از این رابطه به دست آورد، به دست نمی‌آورد و از همه مهم‌تر چنین می‌اندیشد که همسرش با وجود توانایی برای ارتقاء رابطه تلاش نمی‌کند. متهم‌سازی شدیدی که در غالب روابط صمیمانه فرد دلبسته ناایمن مضطرب به چشم می‌خورد، به همین دلیل است

پایدار و فراگیر نسبت می‌دهد. به علاوه، افراد اجتنابی نگرش تحقیرآمیز و خصمنانه به دیگران دارند، لذا رفتارهای منفی همسر را عمدی و خودخواهانه قلمداد کرده و او را مقصر و سزاوار سرزنش می‌داند.

همچنین نتایج نشان داد که تأثیر مثبت اسناد ارتباطی علی بر رضایت زناشویی و اسناد ارتباطی مسئولیت‌پذیری بر رضایت زناشویی مورد تأیید قرار گرفت و این تأثیرگذاری معنی‌داری بود. این نتایج با یافته‌های (Coyle (2018)، (et al. (2018) و (Shahbazi و (Halat & Hovardaoglu (2010) همسو می‌باشد. استنباط زوجین از رفتار همسرشان به طور جدی بر رضایت زناشویی آن‌ها تأثیر دارد و زوجینی که اسنادهای زناشویی ضعیفی دارند، نشان داده‌اند که تولدایی کمتری در حفظ کیفیت و رضایت زناشویی در مواجهه با جنبه‌های منفی روابط دارند (Karney, & Mc Nulty, & Karney, 2001) (Bradbury, 2000). ارزیابی اسنادهای زناشویی در بین همسران نشان می‌دهد که همسران ناراضی، ترجیح را بر آن می‌دهند که تأثیر وقایع منفی را افزایش و تأثیر وقایع مثبت را کاهش دهند. این زوجین دلیل یک رفتار منفی را به شخصیت همسر نسبت می‌دهند و موقعیت آن را هم‌ثابت و دائمی در نظر می‌گیرند و آن را به تمام رابطه تعمیم می‌دهند ولی متقابلاً همسران راضی عکس آن عمل می‌کنند (Karney, & Bradbury, 2000; (Bradbury & Fincham, 1990).

در این پژوهش اثر دلبستگی ایمن بر رضایت زناشویی با نقش واسطه‌ای اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت‌پذیری مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان داد اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت ممکن است در تأثیرگذاری دلبستگی ایمن بر رضایت زناشویی نقش واسطه داشته باشند. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته‌های (Mohamadaminzadeh et al. (2016) و (Khojasteh Mehr et al. (2011) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که زوجینی که فرد دلبسته ایمن دارای حالت آرام و متعادل ذهنی است که فرد در آن نگران ارزیابی‌های دیگران از خود نمی‌باشد (Hosseini, 2011). پرواضح است که زوجین با دلبستگی ایمن رابطه‌ای مستقیم با رضایت در روابطشان دارند. از طریق اطمینان و اعتمادی که نثار همسر خود می‌کنند و نیز این که فرد دلبسته ایمن از نگرش‌های مثبت‌تری نسبت به همسر خود

زنانشویی است، پایین می‌آورد (Halat & Hovardaogllu, 2010).

در این پژوهش مدلی پیشنهاد شده که در آن فرض می‌شود، سبک دلبستگی ایمن در ازدواج تا زمانی برای افراد رضایت زنانشویی را حاصل می‌کند که از سطح سالمی از اسنادها استفاده نمایند. همچنین سبک دلبستگی اضطرابی و اجتنابی، باعث می‌شود که شرایط مبهم و پیچیده‌ای در رابطه زنانشویی برای نحوه استدلال از رفتار و شیوه‌ی برخورد رفتار در زوجین ایجاد شود که می‌توان گفت نحوه‌ی اسناد افراد و مهارت‌های ارتباطی آن‌ها نقش بسیار پررنگی را در این راستا بر عهده دارد. بر این اساس اجرای پژوهش‌هایی از این دست برای شناسایی دقیق چگونگی رضایت در زندگی زنانشویی و نیز در نقطه مقابل آن علل افزایش طلاق اهمیت دارد. زیرا با بهره‌گیری از یافته‌های حاصل از این قبیل پژوهش‌ها می‌توان آثار سوء نارضایتی‌ها، هزینه‌های خانوادگی، مادی و روانی ناشی از اختلاف‌ها و مشکلات پدیده طلاق را کاهش داد.

با توجه به این‌که این پژوهش بر روی دانشجویان متأهل دانشگاه‌های شهر اهواز انجام شده است بنابراین در تعمیم نتایج به سایر جوامع باید جوانب احتیاط صورت گیرد. نتایج این پژوهش می‌تواند برای دست‌اندرکاران و روان‌شناسان باعث درک بهتر در مورد رفتارهای تلویحی، سبک‌های دلبستگی پیش‌بین و کنترل رفتار زوجین شود. همچنین پیشنهاد می‌شود برای زوجین قبل از ازدواج وضعیت دلبستگی، اسناد و مهارت‌های ارتباطی بررسی و آموزش‌های قبل از ازدواج داده شود که این موضوع می‌تواند به صورت طرح کشوری درآمده و مفید واقع شود، زیرا یکی از عوامل مؤثر در موفقیت ازدواج، سبک‌های دلبستگی افراد است و شناخت این متغیرها به ایجاد روش‌های مناسب برای افزایش ماندن (ماندگاری) در زندگی مشترک می‌انجامد.

منابع

- Abouhamzeh, E. (2014). *Attachment styles and marital satisfaction among Iranian-American individuals*. Ph.D. Thesis of Psychology, The Chicago School of Professional Psychology, Chicago.
- Arefi, M., & Mohsenzadeh, F. (2012). Attachment

(Hosseini, 2011). در نتیجه این پیش‌زمینه شناختی، زوج دلبسته‌ناایمن اضطرابی، همسر خود را فردی خودخواه و مقصر که همواره از روی عمد در پی آزار اوست، ادراک می‌کند و در نتیجه این اسناددهی منفی و ناسازگارانه، باعث ایجاد رنجش و ارزیابی منفی از همسر می‌شود و می‌تواند رضایت از رابطه زنانشویی را دچار نوسان کند (Mc Nulty & Karney, 2001).

در این پژوهش اثر دلبستگی اجتنابی بر رضایت زنانشویی با نقش واسطه‌ای اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت‌پذیری را مورد قرار گرفت. نتایج نشان داد اسنادهای ارتباطی علی و مسئولیت ممکن است در تأثیرگذاری دلبستگی دلبستگی اجتنابی بر رضایت زنانشویی نقش واسطه داشته باشند. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته‌های (2016) Mohamadaminzadeh et al. (2011) Murphy, و Khojasteh Mehr et al. (2011) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که در ارتباطات زنانشویی و بین فردی، توجه افراد ناایمن اجتنابی به سمت احتمال طرد شدن معطوف است و لذا در تعاملات ارتباطی خود همواره می‌کوشد که از این تبعات پرهیز کند و به نوبه خود این فرآیند توجهی اریب‌دار و سوگیرانه، باعث اسنادهای منفی در خصوص علل رفتار همسر می‌شود (Sumer & Cozzarelli, 2004). در نتیجه فرد اجتنابی در هنگام رویداد وقایع ارتباطی منفی بین خود و همسرش به دلیل این‌که همواره به خود نگرش مثبت و به دیگری نگرش منفی دارد، دست به اسنادهای علی نسبت به شریک خود می‌زند و رفتارهای منفی او را به علل درونی، پایدار و فراگیر نسبت می‌دهد. لذا این اسنادهای منفی علی به مثابه یک سپرشناختی باعث تعدیل ادراک حاصل شده از رفتار همسر بین دو نوع ادراک کلی و خاص از رفتار همسر شده و در نتیجه در سطح رضایت زنانشویی زوجین اثر می‌گذارد (Mc Nulty & Karney, 2001). درنهایت هنگامی که یکی از زوجین رفتار منفی همسر خود را همواره به‌صورت عمدی و با انگیزه خودخواهانه تعبیر می‌کند، این مسأله باعث کاهش رضایت از رابطه و افزایش میزان تعارض و فشار عصبی شده و در نتیجه ثبات و پایداری رابطه را که یکی از مؤلفه‌های رضایت

- measure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(3), 457-468.
- Gottman, J. M. (2008). *Gottman method couple therapy*. New York: Three Rivers Press.
- Halat, M. L., & Hovardaogllu, S. (2010). The relations between the attachment styles, causality and responsibility attributions and loneliness of the married couples in the context of the investment model. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 2322-2337.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Heydari, H. (2015). *The relationship between attachment styles and marital satisfaction with the mediation of documentary styles, five personality traits in married men and women in Noor city*. Master Thesis in Family Counseling, University of Hormozgan, Bandar Abbas. [Persian]
- Hosseini, B. (2011). *Analytical couples therapy* (Vol. I). Tehran: Jangal Publications. [Persian]
- Hosseini, F., & Alavi Langeroodi, S. K. (2017). The role of attachment styles and marital satisfaction on sexual satisfaction through the mediation of love among married. *Quarterly Journal of Women's Studies Sociological and Psychological*, 15(3), 165-188. [Persian]
- Hudson, W. W. (1992). *Index of marital satisfaction tempe*. AZ: Walmyr Publishing Co.
- Jiang, J., Zhang, Y., & Wei, C. G., & He, T. (2015). A review on robot in prosthodontics and orthodontics. *Advances in Mechanical Engineering*, 7(1), 198748-198748.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2000). Attributions in marriage. state or trait? A growth curve analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 295-309.
- Khodapanahi, M. K. (2006). *Motivation and excitement*. Tehran: Samat Publications. [Persian]
- Khojasteh Mehr, R., Ghaffari, N., & Koraei, A. (2010). Communication documents as a strong predictor of women's marital status. *Journal of Counseling Research*, 34(18), 107-124. [Persian]
- Khojasteh Mehr, R., Koochaki, R., & Rajabi, Gh. (2013). styles, marital interactional processes and marital satisfaction: model of structural equation (fitting model of family therapy). *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 2(3), 288-306. [Persian]
- Azizi, A., & Beyranvand, H. (2018). The Relationship between Attachment Styles with Marital Satisfaction among Nurses. *Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing*, 2, 8-14. [Persian]
- Bowlby, J. (1958). *Attachment theory* (2nd ed.). Translated by K. Khoshabi & E. Abouhamzeh (2014). Tehran: Danjeh Publishing. [Persian]
- Bradbury, T., & Fincham, F. (1990). Attribution in marriage: Review and critique. *Psychological Bulletin*, 107(1), 3-33.
- Coolins, N. L., & Reed, S. J. (1990). Adult attachment, working models and relationship quality in dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.
- Coyle, M. S. (2018). *The relation between conflict resolution styles and marital satisfaction as moderated by the fundamental attribution error*. Ph.D. Thesis of Psychology, Hofstra University, Hempstead, New York.
- Epestein, N. B., & Baucom, D. H. (2002). *Enhanced cognitive-behavioral therapy of couples; A contextual approach submitted in partial fulfillment of the degree Requirement of the degree of Doctor of philosophy*. Washington, D.C.: American psychological associations.
- Eqvami, M. S., & Khajavand Khoshli, A. (2016). *Predicting the quality of life of librarians in Shahrud city by documentary styles and attachment styles*. First National Conference on New Research in Psychology, Counseling and Educational Sciences, Ahvaz, Shadegan. [Persian]
- Fathi, S., & Azadian, A. (2017). The effect of demographic factors on marital satisfaction among 35 to 55 year old couples (resident in 3rd and 20th district of Tehran). *Women's Strategic Studies*, 19(75), 111-135. [Persian]
- Feeney, J. A. (2000). Attachment, marital interaction, and relation satisfaction: A diary study. *Personal Relationships*, 9(1), 39-55.
- Fincham, F. D., & Bradbury, T. N. (1992). Assessing attributions in marriage: the relationship attribution

- Raeisipoor, Z. (2013) Relationship between married adult attachment style and sexual and relationship satisfaction. *Journal of Equation and Management Studies*, 3(4), 514-579.
- Rajaei, M. (2017). *Women's attachments and marital satisfaction styles: The role of psychological flexibility*. Master's Thesis in Clinical Psychology, University of Kharazmi, Tehran, Iran. [Persian]
- Rinaldi, C., & Howe, N. (2003). Perceptions of constructive and destructive conflict within and across family subsystem. *Journal of Infant & Child Development*, 12(5), 441-459.
- Sarjini, A., Taghipour, S., Mir Seifi Fard, L. S., & Moradi, K. (2019). Predicting marital satisfaction based on sexual satisfaction, segregation and definite thinking among young couples in Isfahan. *Journal of Women & Study and of Family*, 11(43), 35-19. [Persian]
- Seligman, M. E. P. (1991). *Learned optimism*. New York: Knopf.
- Shahbazi, M., Koraei, A., & Kianijam, N. (2018). Marital standards and relationship attributions as predictors of women's marital adjustment and non-adjustment. *Journal of Family Psychology*, 4(2), 29-42. [Persian]
- Sobouhi, R., Fatehizade, M. A., Ahmadi, S. A., & Etemadi, O. (2015). The effect of counseling approach based on Acceptance and Commitment Therapy (ACT) on improving marital attribution of women referred to Isfahan cultural centers. *Researches of Cognitive and Behavioral Science*, 6(2), 53-64. [Persian]
- Sumer, N., & Cozzarelli, C. (2004). The impact of adult attachment on partner and self attribution and relationship quality. *Journal of Personal Relationships*, 11(3), 355-371.
- Teimoori Asfichi, A., Qolamali Lavasani, M., & Bakhshayesh, A. R. (2012). Predicting marital satisfaction on the basis of attachment styles and differentiation of self. *Journal of Family Research*, 8(4), 463-441. [Persian]
- Torkan, H., & Molavi, H. (2009). Evaluation of psychometric properties of "Marital Satisfaction Index". *Journal of Psychology*, 13(8), 3-19.
- Wallach, H., & Sela, T. (2008). The importance in understanding and preventing domestic violence. *Journal of Family Violence*, 23(7), 655-660.
- Mediating role of relationship attributions and destructive conflict resolution strategies on the relationship between attachment styles and marital quality. *Contemporary Psychology*, 7(2), 3-14. [Persian]
- Khojasteh Mehr, R., Koraei, A., Abbaspour, Z., & Koochaki, R. (2011). The role of anxiety and avoidance attachment and attribution in marital forgiveness: Testing a mediation model. *Binnaual Journal of Applied Counseling*, 1(2), 51-72. [Persian]
- Kimmes, J. G., Durtschi, J. A., Clifford, C. E., Knapp, D. J., & Finchman, F. F. (2015). The role of pessimistic attributions in the association between anxious attachment and relationship satisfaction. *Family Relations*, 64(4), 547-562.
- Locke, J. H., & Wallace, M. K. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Journal of Marriage and Family Living*, 21(3), 251-255.
- Mardani Hamule, M., & Heidari, H. (2010). The relationship between optimism and attachment styles with marital satisfaction in women. *Nursing and Midwifery Journal*, 8(1), 46-52. [Persian]
- Mc Nulty, J. K., & Karney, B. P. (2001). Attribution in marriage: Intergrating specific and global evaluations of a relationship. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(8), 943-955.
- Mobaser, M. (2018). *Predicting marital satisfaction based on attachment styles and love triangles and married women in Oz*. Master Thesis in Clinical Psychology, Islamic Azad University of Bandar Abbas, Bandar Abbas. [Persian]
- Mohamadaminzadeh, D., Asmari, Y., Hosseinsabet, F. (2016). The role of attachment styles and attribution styles in predicting life satisfaction in students with depression. *Pajoohande*, 21(4), 224-232. [Persian]
- Murphy, L. (2011). *Adult attachment, Attributions, the four horsemen, relationship satisfaction in dating relationships*. M.A. Thesis of Psychology, Purdue University, Hammond, Indiana.
- Poladi Rishehri, A., & khabbaz Sabet, S. (2016). Prediction of marital conflicts, based on attachment styles, perfectionism, and maladaptive schemas in couples. *Journal of Clinical Psychology Achievements*, 2(2), 67-82. [Persian]

- women. *Journal of Pharmaceutical Research International*, 26(4), 1-9.
- Young, J., Rygh, J., Weinberger, A., & Beck, A. (2008). Cognitive therapy for depression. In D. H. Barlow (Ed.), *Clinical handbook of psychological disorders* (PP. 250-306). New York: Guilford Press.
- Zianah, A. Z., Nasir, R., Ruzy, S. H., Noraini, M. Y. (2012). Effects of demographic variables on marital satisfaction. *Asian Social Science*, 8(9) 46-49.
- Welbourne J. L., Eggerth, D., Hartley, T. A., Andrew, M. E., & Sanchez, F. (2007). Coping strategies in the workplace; Relationship with attributional style and Job satisfaction. *Journal of Vocational Behavior*, 70(2), 312-325.
- Yekeh Fallah, M., Nouri Talemi, A., Bagheri, M., Allameh, Y., Mazlounirad, M., Zandnia F., Gheitarani, B., & Gohari, S. (2019). Attachment styles, Marital conflicts, Coping strategies, and sexual satisfaction in spouse Abused and Non- Abused